

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Tâlcuirea „fericirilor”.

II. Fericiti cei blânzi...

Când oamenii sunt înșiși „săraci cu duhul” și viața lor e de așa, că trebuie să fie deplânsă; când oamenii înșiși sunt insolvenți și nu pot să apară înaintea tribunalului supremei dreptăți, căci nu pot se satisfacă cerințelor acesteia: pot ei oare se fie severi și cu pretensiuni față de alții?..

Atunci, când noi înșine avem trebuință de ajutor și de compătimire, nu putem se fim altcum față de semenii nostri, decât cu milă și cu blândețe. Toți suntem, ca cum am fi venit de pe câmpul de războiu, plini de rane, zdrobiți de viață și bolnavi în sufletul nostru. Noi toți avem urgentă trebuință de o tratare cruțătoare, blândă și plină de iubire, pe care o așteptăm unii dela alții. Toți avem trebuință de un milos samaritean, ca omul din asemănarea evanghelică, înbolnăvit în cursul călătoriei. Și evanghelia propovăduiește și pretinde o astfel de tratare a oamenilor între olaltă. Ea ne provoacă se fim blânzi, căci: „Fericiti sunt cei blânzi. Aceia vor moșteni pământul”.

A fi blând nu înseamnă însă a fi de tot zdrobit, cu mâinile în sân și neputincios față de răul care a pus stăpânire asupra noastră. Nu. Blândeța e un eroism mai înalt, e o forță, în stare, nu numai să învingă inamicul, ci chiar și să-l renască, să-l schimbe de tot, prefăcându-l în amic. E o forță, care are darul de a prefăce răul în bine.

În biografia Sfântului Macarie din Egipt se povestește, cum s'a reintors el odată cu un învățacel al său, cu un tânăr ascultător, la locuința sa din pustie. Mergeau la deal. Tânărul învățacel mergea cu câțiva pași înaintea măestrului său încărunit, și la o întorsătură de drum, la o răspântie, întâlnește un

preot păgân. „Dute din calea mea, tu slujitor al diavolului”, — strigă tânărul înflăcărat și mănios peste măsură. Preotul păgân se mânia, și lovi cu putere mare cu bastonul în tinărul care l'a ofensat. Tinărul căzu la pământ, amețit. Preotul păgân plecă mai departe și întâlni pe Macarie. Acest om al lui Dumnezeu, fără se aștepte salutul din partea celui alalt, îi strigă: „Dzeu să-ți ajute, iubite frate, și să-ți ușureze călătoria”. Preotul păgân rămase emoționat și adânc pătruns de o astfel de întîmpinare, știind bine, că sfântul Macarie e creștin. „Că doar eu sunt păgân”, — răspunse el, — cum de mă numești tu frate? Afară de aceasta, tocmai mai nainte am trântit la pământ cu o lovitură de baston pe unul dintre învățaceii tăi. Imi vei putea tu dori și acum o călătorie ușoară? — „Acum cu atât mai vârtos îți doresc drum bun, după ce ai apucat pe un drum rău, pe drumul răutății și al răsunării. Iar frate te numesc, pentru că toți avem un tată, pe Dumnezeu domnul, ai cărui fii suntem toți, deci între noi suntem frați”...

Vorbirea moșneagului a captivat pe preotul păgân. A intrat în o lungă schimbare de vorbe cu Macarie, și sfârșitul a fost, că a cerut să fie — botezat și creștinat!

În lume oamenii au o purtare dură, animalică. O altă putere mai înaltă, puterea binelui și a iubirii, puterea blândeții și a îngrijirii cruțătoare față de deaproapele, — nu cunosc oamenii. Puterea aceasta trebuie să le fie arătată, și asta e misiunea cu care a trimis Mântuitorul în lume pe învățaceii săi.

— „Vă trimit, ca pe niște oi între lupi”, — zice el. Fiți înțelepți ca șerpii (străbateți adevă cu mintea voastră în mod serios în toate părțile și aparițiile vieții, și nu scăpați din vedere nici cele mai neînsemnate nimicuri ale ei) dar fiți totodată și blânzi ca porumbii”, — adevă

fără răutate, fără fățarnicie. Cu alte cuvinte, învățaceii lui Cristos aveau în fața tuturor aparițiilor vieții, în fața tuturor răutăților, nedreptăților și ilegalităților, se fie blânzi, să se poarte cu neîntreruptă blândețe plină de iubire. Și Mântuitorul o spune aceasta învățaceilor sei pentru toate timpurile în mod clar și categoric: „Fiți ca și mine, pentru că eu sunt blând și smerit în inima mea”.

Nu trebuie să ne temem, că într'un asemenea caz, blândeța necondiționată evanghelică va face, ca răutatea se iase deasupra și dreptatea, iubirea, binele se fie învins și nimicit. În sufletul omenesc există simburii pentru sentimente bune și pentru sentimente rele. Viața omului s'a dezvoltat, ce e drept, astfel, că răutatea are teren liber în inima omenescă, pecând binele se lovește de pedeci în dezvoltarea sa pretutindena. Simburii binelui sunt îndușiți și împedecați să incolțască. Acest bine, îndușit în om, trebuie deci adus de nou la viață. Trebuie lucrat, ca tot ce e bun și sfânt în om, dar a ramas nedestepțat, neîncolțit, se fie reinviat și prin razele iubirii încălzit, ca apoi stropit cu apa dătătoare de viață a adevărului divin și îngrijit bine, să se poată dezvolta.

În locuințele oamenilor este obiceiul, că se decorează cu flori și cu plante camerile cele mari. Și asta nu se face numai pentru împodobirea camerii. Plantele cele vii dau și alt folos însemnat: curăță aerul. Aceea ce respiră oamenii, aceea ce iasă din corpul lor, strică, înveninează aerul. Oamenii se pot îneca în el. De aceea se folosesc plantele cele vii. Partea stricată a aerului o sug în ele și în locul ei dau părți curate de aer. În viață se cere un asemenea proces, o asemenea muncă. Sunt oameni, cari nu respiră decât numai răutate, numai nedreptate, cari înveninează viața cu aceea ce scot din ei. Trebuie deci se vină alții,

cari se curețe aerul, ca plantele cele vii, să isoleze tot ce e rău. Drept răspuns la urletul animalic și la scrâsnirea dinților de lup, ei au să întoneze cântarea blândă a păcii, cântarea iubirii și a armoniei. Cântarea aceasta va suna mai puternic decât răutatea și dușmănia oamenilor, va deștepta în oameni sentimentele cele mai clare și îi va învăța pe toți se urmeze puternicei chemări a evangheliei, de a întemeia împărăția lui Dumnezeu. De aceea zice deci Mântuitorul: „Fericiti cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul”...

Discursul de deschidere

al adunării generale a „Asociațiunii” din Simlen, rostit de viceprezidentul Andreiu Bărsan, la 7 August n. a. c.

(Fine).

Imprejurările și poate și hărnicia personală, ne-au făcut pe unii mai învățați, mai avuți sau mai cu vază decât pe fratele nostru, rămas la coarnele plugului. Nu trebuie însă să uităm, că pentru a ajunge la învățătura, la averea și la vază de care ne bucurăm astăzi, părinții, sau dacă nu ei, moșii nostri au jertfit aproape tot avutul lor, ba adeseori și-au tras chiar și bucuria dela gură, numai ca să ne vadă „domni” și să putem duce o viață mai ușoară, cum judecau ei cu mintea omului mâncat de iobăgie, lăsând astfel de cele mai multe ori în lipsă pe frații nostri de acasă, rămași și mai departe în suman și opinci.

Ar fi un păcat strigător la cer, dacă am da uitării aceste jertfe și dacă nu am căuta să întorcem fratelui nostru dela țară, aceea ce părinții nostri au luat dela el, ca să ne poată crește pe noi.

De aceea, între cărturarii nostri și între săteni nu poate să fie nici o deosebire de interese, nici o deosebire de aspirațiuni. Cu toții suntem fiii aceleiași familii, vaza unuia este vaza tuturor, binele unuia este și binele celui alalt, iar durerea orișicărui din membrii familiei, se resfrânge asupra familiei întregi.

Cu toții am răsărit din aceeași tulpină, deși unele ramuri au rămas mai jos, iar altele s'au înălțat mai sus; toate însă se hrănesc din același suc dătător de viață, supt din pământ de aceleași rădăcini. Când aceste rădăcini se vor putrezi, sau

FOIȘOARĂ.

Din trecutul comunei Cacova.

(Prelegere populară ținută în Cacova la ad. generală a despărț. V (Săliște) al Asociațiunii în 6/19 Iulie 1908.

De Dr. Ioan Lupăș.

(Fine).

Când poporul din toate satele adunat la Săliște înaintea casei judeului Aleman Nan, unde sosise și o companie de cătane, a năvălit cu pietri și sburături asupra miliției, răbind și doi dintre ofițeri, atunci au bubuit puștile și vre-o 20 de Români au fost scâlțați în sânge, 10 dintre ei au murit, iar ceilalți au rămas schilavi. Astfel încercarea de răscoală fu îndușită în sânge, cei mai însemnați dintre sfătuitoarii poporului, fiind urmăriți au luat lumea în cap, lăsânduși casele pustii, iar femeile și copiii lor au gemut mai multă vreme în temnițele Sașilor din Sibiu. Asupra satelor a venit în curând altă comisie, — însoțită astădată de 3 companii de cătane și 2 tunuri, — au călcat casa judeului Aleman, au spart toate lăzile cu gândul, că vor găsi acolo scrisori și documente cu dreptățile Românilor, dar n'au găsit nimic.

În toate învăluirile acestea, chiar și în sângeroasa involburare din Săliște, și-au avut, firește, partea lor și Căcovenii. Nu

se știe anume, dacă a fost rănit sau omorât vre-unul din ei. Știm numai atâtea, că satul Cacova, în această nouă cercetare și „vălătaș” a fost trimis ca deputați ai săi pe judele Coman Stoia și cu jurații Coman Nimu (astăzi Parotă?) Stanciu Pârțogă și Danu Lațcu, Moga Manta, Coman Gruia, Oprea Jogărean și Oprea Lebb.

Procesele s'au ținut lanț apoi până aproape în zilele noastre. Mai ales Aleman Nan și Ioan Bărsan, Petru Zeici și Oprea Milea din Săliște, și Oprea Găvozdă din Tilișca au alergat mult „pentru dobândirea pierdutei slobozenie”.

La cheltuielile înpreunate cu aceste procese au stat toate comunele în ajutor, fiecare după putința sa. Așa aflăm din un protocol, că numai dela anul 1824 — 1835 Săliștea a cheltuit 34.898 Rfl. 46 cr. Tilișca 9917 Rfl. 56 cr. Galeșul 3794 Rfl. Valea 4002.42 Sibielul 4505 Cacova 4315.46 Rfl.)*

La 1841 procesul s'a reluat de nou. În 1861 și în 1868 interesele satelor românești au fost apărate dl I. cav. de Pușcariu, întâi prin un memorandum unguresc, apoi prin unul înaintat la dietă, scris românește, (la 1868 6 Iulie) iscălit de reprezentanții tuturor comunelor. Din Cacova găsim aici iscălit pe Coman Stoia ca jude, pe Ioan Hanzu și Savu Banciu ca jurați, iar Constantin Popoviciu ca notar. Proce-

*) Vezi „Protocolul pentru cheltuielile, care leau făcut Szelistyea și scaunul Szelistyei în procesul cu 7 judices și cetatea Szibielului dela anul 1824 până la anul 1835 pentru slobozenie”.

sul s'a încheiat abia la 1874, recunoscându-li-se Mărginenilor temeiul lor de drepturi din vechime și restituindu-li-se „pierduta lor slobozenie”...

Tot atât de sbuciumată este în veacul a XVIII-lea și viața bisericească a satelor noastre. Pe când în veacurile mai depărtate Românii în biserica strămoșească puteau găsi un loc de liniște și adăpost, un fel de mângăiere pentru multele neajunsuri ale vieții lor strâmtorate din atâtea părți, după anul 1700, aproape un veac întreg, pacea și liniștea bisericeștelor noastre a fost zdruncinată cu totul. Din locuri menite pentru rugăciune și închinare, pentru odihnă și alinarea gândurilor, foarte multe din aceste bisericește au devenit arene de luptă între fiii aceluiaș neam, locuri de ceartă, de vrajbă și de frământări, adeseori foarte dureroase, între frații de acelaș sânge.

Chiar la începutul veacului al XVIII-lea 2 protopopi ai Săliștii: Sava la 1700 și urmașul său prot. Toader la 1701 trec și ei, dimpreună cu 15 preoți, la unire. Între acești preoți au fost de sigur și cei din Cacova.

Și cu timpul se vede, că după trecerea preotului s'au socotit trecuți toți oamenii din sat. Statistica episcopului Ioan Inocențiu Klein de la 1733 arată, că în Cacova sunt 3 preoți uniți: Popa Sandru, popa Oprea, popa Petru, iar neuniți nici unul. Dintre locuitori sunt arătați ca uniți

113.)* Și deace numărul acesta nu e al sufletelor, ci al familiilor, al gazdelor unite, atunci combinându-l cu numărul de 92 de gazde din anul 1722, rezultă, că întreaga comună era trecută la unire.**)

Dar după 1744, după ce a călătorit prin părțile acestea călugărul Visarion, în-torătorul la ortodoxie, și mai ales după luptele cele înverșunate ale popii Ioan din Aciliu, care prin anii 1750—1758 a cutreerat toate satele din prejur, îndemnând oamenii la statornicie în legea strămoșească, starea aceasta de lucruri s'a schimbat cu totul. Astfel din conscripția făcută de episcopul Dionisie Novacovici la anul 1761 aflăm, că pe atunci mai erau în Cacova numai 2 popi și 5 locuitori uniți, iar neuniți 212. După hotărârile mai înalte, biserica se cuvenea să fie tot a uniților, deși numărul lor era atât de mic. Dar acestia văzând, că ei sunt atât de puțini, încât nici nu mai pot susține biserica, o lasă în stăpânirea neuniților (până la o altă hotărâre împărătească), cari și de altfel o luaseră cu puterea pe la 1757. Dar se hotărâse a se face o capelă cuvințioasă pentru uniți și dacă s'ar afla nescăi fonduri bisericești acelea să fie tot ale uniților.***)

*) Dr. Aug. Bunea: „Episcopul Ioan Inocențiu Klein” pg. 365.

**) Cf. și „Sematismul ven. cler al Arhid. metr. gr.-cat. române de Alba-Iulia și Făgăraș” Blaj. 1900 pg. 556.

***) N. Iorga: „Scrisori și inscripții ardelene și maramurăzene” pg. 215—246.

se vor usca, întreg arborele este amenințat cu peire.

Tot din aceleași motive nu pot fi deosebiri nici în ceea ce privește caracterul culturale noastre naționale. Cultura noastră nu poate fi decât una și aceeași, întemeiată pe însușirile caracteristice ale poporului nostru. Literatura noastră, dacă vrea să rămână originală, trebuie să se hrănească din concepțiile poporului și să-și îmbrace produsele în graiul vorbit de el; arta noastră va produce lucruri de preț numai sprijinindu-se pe motive păstrate în popor. Altfel amândouă nu vor fi altceva, decât nește imitațiuni fără nici un preț, niște plante șubredă, cari vor fi culcate la pământ de cel mai mic vântor.

În viața practică, ca și în cea intelectuală, pătura cărtărească nu se poate desface de grosul poporului nostru, dacă nu vrea să ajungă o floare fără rădăcină, un vas fără cârmă, un chip înșelător, ca apa morților, care se pare că trăiește un minut, pentru a în al doilea să dispară fără nici o urmă.

Așa au judecat înaintașii noștri, și cu gândul de a ajuta pe cei mulți, de a lumina pe cei lipsiți de învățătură, de a povățui pe cei rămași în întunec, de a crea o cultură trainică națională, au înființat această însoțire culturală. Frații mari, mai iscușiți și mai cu dare de mână, s-au însoțit între dâșii, ca să vie în ajutorul celor mai mici, mai neajutorați, și astfel cu toții împreună s-au sprijinit casa părintească și să susțină vaza familiei celei mari românești din această țară.

De aceea Asociațiunea nici nu este o însoțire restrânsă a câtorva oameni cu aceleași înclinații, ci este tovarășia tuturor acelora, cari poartă în inima lor dorul pentru înaintarea neamului românesc din această frumoasă patrie, iar adunările generale ale ei sunt serbări ale întregii obști românești, zile mari, scrise cu roșu pentru ori și care Român cu inima la loc.

Zile de bucurie sunt aceste adunări pentru fiecare fiu adevărat al poporului nostru, dar totodată zile de meditațiune, de reflecție și de reculegere. Cu prilejul lor fiecare Român de ori și ce stare și cu ori și ce poziție socială este dator a-și pune mâna pe inimă și a judeca serios, dacă și-a făcut pe deplin datoria față de frații săi de aceeași limbă și de același sânge.

Tu preot român, ești dator a-ți da seamă la zile mari, ca cea de astăzi, dacă ai învățat cu destulă râvnă pe poporului tăi cuvântul lui Dumnezeu, dacă i-ai îndemnat cu cuvântul și cu fapta la dragoste frățească, la pace și la ajutor împărțit, dacă ai mângăiat pe cel înstrătat, ai întărit pe cel cuprins de dăruire, ai povățuit pe cel nedumerit, ai îndreptat pe cel răstăcit, ai dat ajutor celui strămtorat și tuturor acestora le-ai sădit în inimă iubirea de Dumnezeu, de neam și de țară? Tu, dascăl român, trebuie să te întrebi, dacă ai sămănat între odraslele încredințate îngrijirii tale sămânța adevăratei științe, dacă ai deprins pe școlarii tăi prin pilda ta cu adevărul nefățit, cu entuziasmul neprefăcut, cu dragostea de muncă făcătoare de minuni, cu iubirea de aproapele și cu puterea de a-și stăpâni patimile și pornirile, și a-și îndrepta voința spre tot ce e nobil, frumos și bun? Tu, om al legilor, să-ți dai seama, dacă ai învățat pe frații tăi să trăiască în bună înțelegere unii cu alții, dacă ai împăcat pe

cei învrăbiți, ai apărut pe cei nedreptățiți și în genere prin lucrarea ta ai căutat să iasă biruitoare dreptatea și adevărul? Tu, învățăcelul lui Aesculap, întreabă-te dacă ai sfătuit pe cei mai puțin pricepători, cum să-și păstreze sănătatea, dacă ai avertat la timp în ajutorul celor bolnavi și dacă ai întrebuințat toată știința ta pentru restabilirea sănătății lor sdruncinate? Tu, om al condeiului și prieten al Muselor, gândește-te dacă ai dat neamului tău tot ce putea aștepta de la tine, dacă ai fost în adevăr preot neșovăitor al adevărului și al frumosului, dacă prin scrisorile tale ai propagat între frații tăi iubirea de neam, de patrie și de libertate?

Tu, pricepătorule în ale banilor, judecă, dacă prin lucrarea ta ai contribuit la întărirea materială a neamului tău, dacă împrumutul dat fratelui tău a fost în adevăr spre binele lui, sau doară l-ai încurcat și mai rău și l-ai apropiat de totală ruină?

Tu, plugar cu carte, dă-ți seamă dacă ai învățat pe frații tăi mai puțin luminați, cu pilda, cu cuvântul și cu scrisul, cum să-și îngrijească mai bine țărînile, cum să-și păzească vitele, tovarășele sale de muncă și peste tot, cum ar putea să aibă mai mare folos din munca sa atât de grea și adeseori atât de slab răsplătită?

Voi, femeile dela oraș, și în genere acelea, cari ați avut parte de mai multă învățătură, nu pregețați a vă întreba, dacă a-ți sfătuit pe surorile voastre cum să-și îngrijească copilașii lor, podoaba lor cea mai prețioasă și speranța de mână a poporului nostru, cum să-și conducă gospodăria lor și cum să dea mână de ajutor soților în purtarea greutăților zilnice?

Iar noi toți, membri ai acestei Asociațiuni, să ne întrebăm, dacă am făcut în cursul anului tot ce putem face în cadrele ei spre binele și înaintarea neamului, din care facem parte?!

Dacă răspunsul, ce ni-l vom da la aceste întrebări, fiecare pentru sine și toți împreună, va fi mulțumitor, să ne bucurăm împreună cu bucuria aceluia, care și-a împlinit datoria; iar de cumva conștiința noastră re-ar spune, că n'am făcut tot ceea ce se putea aștepta cu drept cuvânt dela noi, ba chiar em dat cu totul uitării datoria noastră, să ne recunoaștem greșala și să ne propunem cu hotărâre în inimile noastre a o îndrepta pe viitor.

Așa numai vor fi adunările noastre niște serbări în adevăr înălțătoare, așa vor fi ele niște prilejuri de reculegere și de îmbărbătare în năzuințele noastre spre lumină și spre progres.

Lăsând la o parte orice preocupare, fiecare din noi să ia parte la adunări cu inimă curată, cu hotărârea de a fi pentru binele obștesc tot, ce e capabil sufletul său și inima sa, cu sfințenia, cu care ne apropiem de altarul dumnezeesc, ca să primim sfințele Taine ale înfrățirii creștinești.

Deviza noastră într-o adunare de însemnătate celei de astăzi trebuie să fie: Totul pentru cultura noastră, totul pentru asigurarea viitorului neamului nostru!

Și această deviză trebuie sigilată fără întârziere cu faptele noastre.

Aceasta o pretinde dela noi originea noastră, trecutul poporului nostru, suferințele seculare, îndurate de strămoșii noștri, pentru a ne putea lăsa ca moștenire

limba și naționalitatea, jertfele aduse de bărbății mari ai neamului nostru, demnitățile noastre de oameni și interesul bine priceput al patriei noastre mult iubite.

Și fiindcă este vorba de bărbății mari ai neamului, nu cred să pot încheia mai bine vorbirea mea, decât reamintind câteva din cuvintele marelui dascăl, pe care l-a dăruit Sălajul poporului nostru, care formează gloria Românilor din acest ținut și dela nașterea căruia se împlinesc tocmai o sută de ani.

"Cultura fiecărui popor astăzi e măsura fericirii și a sfințității lui, doară mai mult, decât a sa oarecând..."

Iată ce însemnătate are limba națională la toate gințile: ea regulează mișcările vieții la toate, ea creează mișcările trupului; le însușește și le înalță, dacă o stimează cum se cade. Lipsa ei le duce la barbarie, dacă nu știu să se servească cu ea. Numai în brațele ei crește arta și știința, numai ea aripile artei și științei zboară industria și negoțul, numai în aceste grădini înflorește fericirea națiunilor..."

"Această este apa pentru pești, aerul pentru șurătoare și pentru toate viitoarele, ce este lumina pentru vedere, soarele pentru creșterea plantelor, vorba pentru cugetare: aceea e naționalitatea pentru ori care popor. Întrânsa ne-am născut, ea este mama noastră; de suntem bărbăți, ea ne-a crescut; de suntem liberi, întrânsa ne mișcă; de suntem vii, întrânsa trăim; de suntem supărați, ne alină durerea cu cântecele naționale; prin ea vorbim și astăzi cu părinții noștri, cari au trăit înainte de mii de ani. Naționalitatea e indemnul cel mai puternic spre lucrare pentru fericirea genului omenesc. Pe care nu-l trage în mână a lucra pentru a națiunii sale glorie și fericire, acela nu e decât un egoist pentru umanitate, pe care e păcat, că l-a decorat natura cu formă de om. Naționalitatea e libertatea noastră cea din urmă și limanul salutei noastre viitoare."

Inchinându-mă memoriei bărbatului, care a rostit înainte de 60 de ani aceste adevăruri, declar adunarea generală a "Asociațiunii" din anul acesta de deschisă.

Dela „Asociațiune“.

Raportul general al comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ către adunarea generală, convocată în Șimleu, la 7 și 8 August st. n. 1908.

(Urmare.)

Publicațiunile „Asociațiunii“. În cursul anului trecut biblioteca poporală a „Asociațiunii“ s'a înmulțit cu nr. 27, Comuna „Viitorul“, de Romul Simu și cu nr. 28 Povestiri, de Ioan Pop-Reteganul, cu o prefață de Octavian Goga. Acestei „Biblioteci poporale“ în viitor i-se va da un caracter periodic lunar și se va împărți gratuit bibliotecilor din despărțiminte și membrilor ajutători ai „Asociațiunii“. S'a decis să se publice între altele următoarele broșuri:

1. Cum să trăim, sfaturi igienice, de N. Dobrescu.
2. Scrisori către țărani, de T. Simtion.
3. O seamă de cuvinte, o colecție de articole pentru țărani, de Ost. Goga.
4. Balade poporale alese, cu o introducere.

După cum se vede din protocolul acesta de vizitații, la 1787 erau în Cacova 3 preoți ortodocși și anume: popa Dimitrie Cincur, are singhelie, popa Ioan Proca, are singhelie, popa Toma Andrei, n'are singhelie. Au și protocolul cercuarelor și al bisericeii despre botezați, cununăți și morți.")

Din aceste protocoale, cari de sigur se vor afla în arhiva bisericească ori în cea comunală a Cacovei, părintele Hanzu va putea continua cu ușurință firul povestirii acestuia, întregind-o apoi cu tradiții și legende populare, privitoare la locuri, poiene, potece și păduri din hotar, cu întâmplări din viața satului și a familiilor mai însemnate, cu descrierea obiceiurilor dela naștere, nunți și îngropăciuni, cu povestirea întregului fel de traiu al celor din comună „și al celor duși în țară“ cu înfățișarea obiceiurilor populare la diferitele sărbători de peste an, a cântecelor și chiuitorilor din acest colțor de viață românească curată, cu arătarea stărei economice și culturale de azi, cu descrierea bisericeii și a școalei, arătând mijloacele, din cari se susțin și foloasele, ce pot să aducă aceste 2 așezăminte românești unui popor cumpătat, treaz și harnic, cum este poporul comunei Cacova.

Șăliște, 18 Iulie 1908.

* Dr. Il. Pușcariu: „Documente pentru limbă și istorie“, vol. I, pg. 86.

5. Povești alese, (din Creangă, Ispirescu, etc.) cu introducere asupra șezătorii la noi.

6. Din vechii poezi, o antologie din Mumuleanu, Cărlova, Conachi, Văcărescu și Alexandrescu, cu o introducere.

7. Din scrierile lui Anton Pann, cu o introducere și cu lămuriri biografice.

8. Costache Negruzzi, Serieri alese, cu o introducere și cu lămuriri biografice.

9. Căntece de haiducie, cu o introducere, descriindu-se împrejurările istorice în cari s'au născut.

10. Dascălii noștri, biografia și activitatea mai multor dascăli ardeleni.

11. Teatru pentru popor, din Alexandri, Negruzzi, etc. cu o introducere.

12. Texte vechi, din cronici și biblie, cu o introducere.

13. Manual de literatură română.

Pe lângă aceste broșuri secțiile: științifică, istorică, școlară și economică, vor contribui și ele cu câte broșuri vor putea pregăti în cursul anului.

Nădăjduim, că aceste publicațiuni sunt menite să dea un nou avânt activității despărțimintelor pentru răspândirea culturii la sate.

La acest loc trebuie să pomenim, că publicațiunea „Asociațiunii“, „Tara Noastră“, cu sfârșitul anului 1907 a fost sistată, din cauze independente de voința comitetului central. Date despre soartea acestei reviste se pot găsi în raportul secretarului literar către ședința plenară a secțiunilor științifice-literare.

Credem, că broșurile mai sus înșirate vor putea înlocui, măcar în parte, lipsa acestei foi populare.

Fonduri și fundațiuni. Datele referitoare la fondurile și fundațiunile Asociațiunii se găsesc în darea de seamă a casarului, anexată la acest raport.

În cursul anului 1907 Asociațiunea nu a primit nici o fundațiune nouă. Dintre cele primite în cursul anilor precedenți, date destinațiunii, s'au împărțit burse și ajutoare, conform literelor fundamentale.

Domnul Stroe Bellescu a făcut o donațiune de 1000 cor., care s'a adăugat la fondul general, iar venitele, conform dorinței donatorului, se împart mesei studenților universitari din Cluj.

Fondul cultural al băncilor în cursul anului 1907 a crescut cu 153 cor. împreună cu interesele curente.

Avea Asociațiunii. Din raportul anexat asupra averii Asociațiunii și din proiectul de buget prezentate de casarul Asociațiunii se poate vedea, că anul trecut, din punct de vedere financiar, a fost un an mai bun decât mijlociu. Avea totală administrată de Asociațiune, cu sfârșitul anului 1907 e de 896.899 cor., din care sunt de a se scădea datoriile de 67.415 cor. Avea se prezintă cu o creștere de 14.688 cor. față de anul 1906. Această creștere provine mai ales din participarea fondurilor și fundațiunilor la emisunile noi.

Fondul general prezintă o sporire de 2074 cor. Încasările dela membri în cursul anului 1907 au fost de 20.597 cor., prin urmare a fost cel mai bun an din câți a avut vre-odată Asociațiunea. A înțeles bugetul cu 4597 cor.

În ce privește proiectul de buget, observăm, că acesta a rămas în marginile bugetului din anul trecut Schimbări neînsemnate s'au făcut numai la pozițiile absolut necesare. (Va urma).

Adunarea învățătorilor români din comitatul Aradului.

Duminecă, în 9 August n. s'a ținut în orașul Maria-Radna adunarea învățătorilor români din comitatul Aradului, care a decurs bine și în cea mai frumoasă ordine. Raportul pe care-l dă „Tribuna“ din Arad despre decurgerea adunării, în numărul 169 (dela 12 August), e premers de următoarea introducere:

„Învățătorii români din tot comitatul Aradului, din șapte protopopiate, s'au adunat azi aici, în acest oraș românesc (M.-Radna), pentru a ține adunarea obișnuită a reuniunii lor.

Peste 200 de dascăli români sunt strânși pentru a se consfătuși asupra intereselor lor, mai ales morale. Acest mare număr de oaspeți români a dat orașului un aspect și mai românesc decât de obicei și pretutindenea se auzia vorbă românească.

Am constatat cu ocazia discuțiilor publice cât și particulare cu multă plăcere, că între dascălii comitatului nostru stăpânește un spirit foarte românesc. Aceasta este de altcun un fapt natural. Căci este firesc, ca învățătorii unui ținut atât de românesc și de naționalist prin trecu-

În vremile acelea de neorânduială bisericăscă satele au avut de suferit și din partea preoților, cari erau în necurmăte certe unii cu alții, batjocorindu-se în toate chipurile, aruncând sfurisenie unii asupra altora și sfâșind poporul. S'a împlinit atunci, în paguba noastră a tuturor, vorba înțeleptului Solomon, care scrie, că cei ce n'au stăpânire statornică, se scutură ca frunzele.

Dar după ce biserica noastră a prins a avea iarăși o conducere, cât de cât, lucrurile s'au îndreptat încetul cu încetul. Mai ales de pe vremea împăratului Iosif II încease au început a se ivi porniri de progres din ce în ce mai bune. Acest împărat, care purta o adevărată îngrijire părintească pentru neamul nostru românesc, spre a face să stăpânească o rânduială bună în toate afacerile noastre bisericești, a dat la 1781 poruncă hotărâtă, că toți preoții să poarte protocoale, în cari să scrie toate hotărârile mai însemnate ce vin dela conșistor și dela guvern, să poarte apoi în regulă protocoalele pentru botezați, cununăți și morți. Porunca aceasta a avut urmări bune. Preoții trebuiau să cunoască de acum înainte cu toții scrisoarea, căci nime nu se mai putea apăra cu neștiință. Preoții mai luminați au primit cu adevărată bucurie și însuflețire porunca împăratească. Iată de pildă protopopul Șăliștei Moise Moga, urmașul protopopului Moga

Mogoș din 1771, cu ce stihuri de laudă însoțește porunca asta, introducând o în protocolul bisericeii din Șăliște:*)

„Stihuri de laudă și de mulțămire
Lui Iosif împărat cu bună fericire
De aceasta Români mulțămesc
Și pe Iosif împăratul Românilor fericesc
Căce el ca un îndurat s'a milostivit
Pe Români într'a sa voință ia îngăduit.
Biserici, preoți, dascăli ai ridica îngăduiește
De aceasta tot poporul îi mulțămeste
Acestea zicând și cu mare căldură grăind
Neîncetat laudând pe împăratul Iosif fericind:
O dulce Iosife împărate
Și cu totul luminat
Ce neînclăță lui D-zeu mulțămim înălțăm
Și pe dânsul pentru împărdășia îl rugăm
Și încă și noi de apurarea și tot deauna vom sta
Picătura de sânge cea mai de pe urmă pentru
împărdășia ta vom vărsa..."

Se vede, că și preoții din Cacova au fost în stare să poarte protocoale în regulă, cum se cerea. Căci la 1787, când a început episcopul Ghedeon Nichitiu, însoțit de secretarul sau Dimitrie Cernovici, vizitația canonică, pedepsind cu canon trupească, pentru leneșirea lor, preoții, cari nu puteau arăta protocoale regulate (cum au pățit-o între alții popa Ioan Popovici din Aciliu și Sava Popovici din Amnas): la cei din Cacova toate le află în bună rânduială.

*) În arhivul protopopesec din Șăliște.

tul și prezentul seu, să răsfângă locul și mediul căruia aparțin. În comparație cu reuniunile învecinate, cea din părțile Timișorului și a Caransebeșului, putem afirma fără șovăială, că învățătorii comitatului nostru sunt mult superiori în privința naționalismului, atât prin sentimente, cât și prin limba relativ mai curată și mai vândică ce se vorbește aici.

Dar nici în privința nivelului intelectual învățătorii nostri nu sunt mai prejos. Discuțiile lor au fost la un nivel surprinzător de ridicat. Cu liniște, demnitate și pricepere ei au desbătut chestiunile puse la ordine a zeu și ioc celest, un orator își îmbrăca ideile într-o formă mai curgătoare și mai elegantă care-ți făcea o plăcere deosebită.

Dorim dascălii noștri, ca ei să se inspire și acasă la ei de același duh românesc pe care l-au dovedit la adunare, și atunci ei vor putea fi siguri de încrederea și recunoștința noastră.

Adunarea „Societății pentru fond de teatru”

„Societatea pentru fond de teatru român” își va ține adunarea sa generală în Oravița, în zilele de 15 (28) și 16 (29) August 1908.

Invităm la această adunare generală pe toți membrii fondatorilor, pe viață, ordinari și ajutători ai societății, precum și pe toți binevoitorii ei și sprijinatorii culturale românești. Brașov, din ședința comitetului ținută la 19 Iulie st. v. (1 August st. n.) 1908. Virgil Onișu viceprezident. Dr. Iosif Blaga secretar.

Programa următoare:

Ziua primă, Vineri, în 15/28 August 1908.

1. Deschiderea adunării generale.
2. Alegerea a doi notari pentru ședințele adunării.
3. Prezentarea raportului general al comitetului asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă, precum și a rapoartelor de casă.
4. Alegerea unei comisii de 5 membri, pentru cenzurarea rapoartelor de casă și a socotelilor.
6. Alegerea unei comisii de 5 membri, cari în înțelesul §-lui 5 din statutele societății vor înscrie membri noi, fondatori, pe viață, ordinari și ajutători.
7. Cetirea conferențelor corespunzătoare scopului societății, anunțate prezidentului înainte de adunare.
8. Inchiderea ședinței.

Ziua a doua, Sâmbătă, în 16/29 August 1908.

1. Deschiderea ședinței la orele 10 a. m.
2. Alegerea prezidentului societății.
3. Cetirea procesului verbal al ședinței precedente și verificarea lui.
4. Raportul comisiei pentru înscrierea de membri noi.
5. Raportul comisiei însărcinate cu cenzurarea raportului casierului.
6. Raportul comisiei însărcinate cu cenzurarea raportului general al comitetului.
7. Determinarea locului, unde se va ține adunarea generală pentru anul 1909.
8. Alegerea unei comisii de 3 membri pentru verificarea procesului verbal din ședința a II-a.
9. Inchiderea adunării.

Programul general

al festivităților, cari se vor aranja din prilejul adunării generale a societății pentru fondul de teatru român, în 27—30 August a. c. n. în Oravița-montană.

Prima zi, Joi, în 27 August n.

Primirea comitetului central și a oaspeților la gară.

Seara: Convenirea socială în hotelul „Coroana Ung.”

A doua zi, Vineri, în 28 August n.

La 9 ore serviciul divin în biserica gr. or. rom. din loc.

La 10¹/₂ ore a. m., prima ședință în grădina de tr.

La 1 oră p. m. banchet în grădina hotelului „Coroana Ung.”

La 4 ore p. m. petrecere populară în curtea bisericii gr. or. din loc. Premierea costumelor originale românești, și producerea unor jocuri originale bănățene.

La 8 ore seara concert cu concursul mai multor coruri. — Joc.

A treia zi, Sâmbătă, la 29 August n.

La 10 ore a. m. a doua ședință în grădina de tr.

La 8 ore seara concert și producțiune teatrală, în teatrul local, și după aceea petrecere dansantă, în sala hotelului „Coroana Ung.”

A patra zi, Duminecă, la 30 August n.

Excursiune la Anina, Stajerlak, Marilla, Bányavölgy.

Programul special se va împărți cu ocaziunea adunării generale.

P. T. oaspeți sunt rugați a se însușia cel puțin până în 24 Aug. n. la biroul central „Oraviciana” în privința cuartierelor, banchetului și excursiunii.

Oravița-montană, la 11 August 1908 n.

Comitetul aranjator.

NOUȚĂȚI.

Din cauza sîntei sărbători a „Schimbării la față” și a sărbătorii oficiale „Sf. Ștefan” numărul proxim al foii noastre apare Vineri la orele obicinuite.

Serviciu divin. Măne, Marți, fiind ziua nașterii Maiestății Sale, Împăratul și Regele nostru Francisc Iosif I, se va oficia serviciu divin în catedrala din loc, prin însuși Înalt-preasfințitul Domn Arhiepiscop și Metropolit Ioan Meșianu, la orele 8 dimineța.

Dela înmormântarea Episcopului Popea. Informații fiind, că unii ar fi vorbind, că Metropolia n'ar fi fost reprezentată la înmormântarea fericitului în Domnul, Episcopul Popea, și că arhiepiscopul a fost reprezentat numai prin protopresbiteri, nu prin un dignitar bisericesc mai înalt, ținem să constatăm neadevărul cuprins în vorbele acestea, pentru că P. S. Sa episcopul Ioan al Aradului a luat parte la înmormântarea camandatar al Escellenței Sale Metropolitului, deci Metropolia a fost reprezentată la înmormântare. De asemenea a fost reprezentată și arhiepiscopul prin 2 protopopi mai aproape și 2 asessori mireni. Iar dacă nu s'a trimis Arhimandrit, nici protosinel, cauza este, că atât P. C. Sa Arhimandritul Dr. I. Pușcariu, cât și protosinelii Dr. Eus. R. Roșca și Dr. Miron E. Cristea, se află în concediu, la departări atât de mari, încât chiar dacă li se telegrafa din Sibiu, Duminecă, când s'a știut aici ziua înmormântării, nu puteau ajunge la timp în Caransebeș, la actuala înmormântare.

Inscripțiile școlare. Comisiunile administrative comitatense au îndrumat susținătorii de școlare confesionale, ca până la 1 Septembrie a. c. să afișeze pe edificii inscripțiile școlare, prevăzute în §-ul 17 art. de lege XXVII din 1907. Dispoziția §-lui 17 e numai facultativă, adică pe acele edificii școlare, pe cari să află inscripție în limba de propunere a respectivei școle, trebuie să se pună, și încă la locul prim, inscripție și în limba statului. De aici urmează logic, că pe edificiile școlare, cari n'au inscripție în limba română, nu trebuie pusă nici în limba statului. Cu toate acestea, comisiile administrative au ordonat sub pedeapsă afișarea inscripțiilor. Pentru interpretarea corectă a dispozițiilor din lege și pentru stabilirea în mod oficial a textului inscripțiilor, forul competent a făcut remonstrație la dl ministru de culte și instrucțiune publică. Despre aceasta au fost încunoștințate toate oficiile protopresbiterale. Susținătorii de școlare deci, până ce nu vor primi alte îndrumări din partea autorității bisericești, în chestiunea inscripțiilor să rămână pe lângă starea de până acum.

Intrunire publică se ține în 23 August n. c. în Vințul-de-jos. Cu ocaziunea aceasta își va face deputatul cercului, dl Dr. Iuliu Maniu, darea de seamă despre activitatea sa parlamentară. Adunarea, la care sunt invitați toți alegătorii din acest cerc, se va ține la orele 12 din zi.

Reuniune disolvată. Reuniunea pompierilor voluntari din Blaj a fost disolvată din partea ministrului de interne, iar averea, cărțile și steagul ei confiscate, din motivul, că cu abatere dela statute, reuniunea a dezvoltat o activitate antipatriotică și contrară statului. Adecă a aranjat un bal în iarna trecută, și la balul acela s'a cântat „Deșteaptă-te Române”!

Amnestie. Scriu zările dela Viena, că cu ocaziunea sărbătorii zilei nașterii, în 18 August n. c. Maiestatea Sa Monarhul nostru va da amnestie tuturor celor acușați ori condamnați pentru comiterea crimei de lesa majestate, precum și personal vor fi grațiați toți aceia, cari au împlinit trei părți, eventual jumătate din pedeapsa croită, și au manifestat purtare exemplară în temniță.

Hymen. Mărioara Velican și Dr. Victor Gerasim își anunță cununia lor, care se va celebra în 28 August a. c. la orele 4 și jum. p. m. în biserica gr. catol. din Alba-Iulia — Lipoveni.

Arhiducele Francisc Ferdinand, moștenitorul nostru de tron, a primit invitare specială dela împăratul Wilhelm al Germaniei, să participe la manevrele mari de toamnă ale armatei germane, cari se vor ține anul acesta în Lotaringia. Altelea Sa se va conforma invitației.

Regele Hakon al Norvegiei va sosi în luna Octomvrie la Viena, pentru a se prezenta Maiestății Sale Împăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I. Ziua sosirii la Viena încă nu e stabilită.

Judecători mituiți. În Bucovina decurge cercetare severă în contra mai multor judecători, bănuți de a fi croit judecățile, nu pe baza dovezilor ce le aveau înaintea lor, ci pe baza favorurilor ce le aveau dela părțile implicate. S'a constatat, că unii au primit schimbii în ziua de judecată dela cei interesați în procese, pentru ca procesele să fie deramate în favorul lor.

Ginerele prezidentului. Secretarul prim al prezidentului republicii franceze Fallieres, domnul Lanes, a luat în căsătorie pe fiica acestuia, înainte cu câteva zile, iar acum scriu zările franceze, că prezidentul și-a numit ginerele inspector de dare peste două județe. Să sperăm, că numai în mod provisor, pentru că ginerele unui prezident al republicii franceze poate se ajungă și la mai mare!

„Familia Română”, revistă ilustrată, apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv (Sfaturi, Cuvierul Modei, Găcituri). Abonații noi pot primi toate numerele dela început. Abonamentul e de 10 cor. pe un an. Adresa: Budapesta V. Strada Csáky 23.

Despărțământul „Sătmár-Ugocea” al „Astrei” invită la adunarea generală urmata de petrecere cu joc, care va ține în Gidani (Szatmárzsáday) la 30 August st. n. 1908. Programa: 1. La 8 ore dim. celebrarea sf. liturgii. 2. La 11 ore a. m. adunarea generală. 3. La 1 oră d. a. banchet. 4. Seara la 7 și jum. ore petrecere cu joc.

A căzut din turn. Tinichigiul care era ocupat cu acoperirea turnului bisericii reformat din o comună aproape de Deva a amețit și perzându-și echilibrul a căzut dela o înălțime de 20 metri și a murit la moment.

Pentru o viață de om. Jidanul Zucker, din comitatul Aradului, a împușcat pe Jidanul Weissberger, cumnatul seu, fiindcă acesta trata rău cu sora sa. Tribunalul din Arad l-a achitat, dar tabla regească din Oradea-mare l-a judecat la șase luni temniță ordinară. Cam puțin pentru o viață de om, când alții pentru câte un biet articol de gazetă capătă un an și jumătate.

Canonic arestat. În Neapol poliția a arestat pe canonicul Don Emilio Fraie, pe motivul, că a defraudat suma de 200.000 lire, ca profesor seminarial. Canonicul toamă voia să-și cumpere un bilet de tren pentru Hamburg, ca apoi de acolo se ia vaporul și să treacă în America, dar poliția l-a împedat în executarea acestui plan, ducându-l la închisoare.

Împuns de taur. Taurul unui econom din o comună nu departe de Dobrița, rumpând ștreangurile cu cari era legat, a eșit din grajd și a împuns cu coarnele pe stăpânul seu, care se afla în curte, și l-a zdrobit de tot cu picioarele. Bietul om a rămas mort pe loc.

Împușcat și ars. Un om năcăjit și mult maltrat de o boală incurabilă, s'a sinucis într-o comună nu departe de Győr, trăgându-și un glonț de pușcă în inimă. În urma pușcăturii, hainele de pe bietul om au luat foc, și s'au aprins și lucrurile de prin casă, și când a venit lumea din sat se vadă ce e, nefericitul sinucigaș era ars scum.

Petrecere în Șeica mare. Inteligența română din Șeica mare și jur invită la petrecerea de vară, ce se va aranja în sala „Hotelului comunal” din loc, la 15/28 August a. c. (la sf. Marie). Prețul de intrare: de persoană 1 cor. 20 fl. Venitul curat e destinat pentru procurarea de cărți pe seama școlărilor săraci dela școlile confesionale române din loc. Începutul la orele 8 seara.

Înștiințare.

„Reuniunea femeilor române din Brașov” aduce la cunoștință condițiile de admitere în „Internatul de fete și școală de menaj și industrie casnică”.

Reuniunea întretine și subvenționează acest internat cu o sumă însemnată, spre a putea primi eleve cu taxe cât se poate de reduse.

În internat se predă învățământ practic și teoretic.

Învățământul practic cuprinde: pregătirea bucatelor, întretinerea locuinței, spălătul și călcatul, legumăritul, croitul de rochii și de rufărie, cusutul cu mașina, diferite lucruri de mână, până la cele mai variate broderii, țesutul la rășboiu, dela cele mai simple pânzării până la covoare colorate ș. a.

Învățământul teoretic se completează cu învățământul teoretic, tratând despre teoria bucătăriei, teoria croitoriei, contabilitate și chemie culinară, igienă, apoi religiunea, limba și literatura română, maghiară și germană, cântări, desemn ș. a.

Încăperile internatului s'au mărit și corespund pe deplin regulilor igienice, având școala și atelierul de lucru într-o clădire separată, situată împreună cu clădirea principală într-o frumoasă grădină, proprietatea Reuniunii.

Taxa pentru întretinerea completă (inclusiv spălătul) este de 32 coroane pe lună; la aceasta se mai adaogă o taxă suplimentară de 4 cor. pe lună pentru învățământ, îngrijire medicală și băi. Taxele se plătesc anticipativ.

Primirea elevelor în internat se face cu începere dela 25 August st. v. de oarece numărul locurilor este limitat, părinții sunt rugați a anunța cât mai din vreme înscrierea.

Pentru a putea fi primite în internat, elevele vor trebui să aibă vârsta de 12 ani, să prezinte certificat de botez, de școală și revaccinare.

La intrare în internat, elevele pe lângă hainele și rufele trebuincioase vor trebui să-și aducă așternut de pat, (saltea, perină și plapomă cu rufăria lor).

În ceea ce privește îmbrăcămintea elevelor înștiințăm pe părinți, că pentru reducerea cheltuielilor și pentru uniformitate s'a reglementat un costum uniform, precum și șorți uniforme, pe cari elevele trebuie să și le facă în internat.

În legătură cu acest internat, Reuniunea întretine și un orfelinat, în care se primesc fete române, orfane și sărace, pe cheltuiala Reuniunii. Pentru ocuparea acestor locuri se publică concurse.

Informațiuni se pot lua dela prezidenta Reuniunii Brașov, Târgul Grăului nr. 5.

Maria B. Baiulescu,
prezidentă.

Ioan Lengeru,
secretar.

Cărți și reviste.

„Luceafărul” nr. 16, a apărut cu următorul sumar: Octavian Goga: Inviere (poesie). I. Agărbiceanu: Ghiuța. Victor Eftimiu: Cântec (poesie). George Murnu: Monum. antice din Roma (Termele lui Caracalla). Victor Eftimiu: Afrodita (poesie). O. C. și A. Tăslăuanu: Synnöve Solbakken, de Björnstjerne Björnson (trad.) Dări de seamă: A. Vlahuță: „Din trecutul nostru”. Bertha von Suttner: Jos armele. Cronică: † Nicolae Popea. Inaugurarea teatrului popular român din Șoimuș. — Postul redacției. — Avis. Ilustrațiuni: Vederi din Roma (Termele lui Caracalla).

Poșta redacției.

Dlul E. S. în V. În numărul viitor. Scrii bine. Mai trimite și altele.

Dlul E. A. în G. Se va publica în numărul viitor.

Ca să se combată cu energie mortalitatea copiilor,

este neapărat de trebuință a înlătura cu totul laptele proaspăt de vaci, periculos în caldăle luni ale verii, și a l înlocui cu un nutremânt care se mistuie mai ușor și care rămâne totdeauna neschimbat și nu împedecă mistuirea. Acestor recerinte corespunde mai bine

Făina lactată Nestlé,

probată de mult, care numai fiartă cu apă, dă o hrană perfectă pentru copii, care împedecă vărsarea și diareea și depărtează deranjări de mistuire deja existente.

Nr. 9044 Școl. [230] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătoresci din comunele: 1. Căinel, 2. Mihăleni, 3. Prihodiște-Tătărești și 4. Rovina, aflătoare în protopresbiteratul Zarandului, să scrie concurs pe lângă emolumentele uzuale. Cererile de concurs au să fie înaintate la oficiul protopresbiteral concentrat până inclusive 15 August v. a. c. Cuincuenalele să vor computa după anii de serviciu începând cu ziua introducerii în oficiu.

Sibiiu, din șed. cons. arh. ca senat școlar, ținută la 31 Iulie 1908.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 9093 Școl. [231] 1—3

Concurs.

În conformitate cu decizul consistorial dto 31 Iulie a. c. Nr. 9093 Școl. pentru întregirea postului învățătoresc din comuna bis. Oarda de sus, protopresbiteratul Sebeșului, să scrie concurs pe lângă emolumentele uzuale. Cererile de concurs au să fie înaintate la oficiul protopresbiteral concentrat până inclusive 15 August v. a. c. Cuincuenalele se compută după anii de serviciu începând cu ziua introducerii în oficiu.

Sibiiu, la 31 Iulie 1908.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 226/1908. [233] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de învățători la școalele confes. gr.-ort. române din comunele mai jos însemnate, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.”

1. Lelese cu filia Sohodol, cu salariu anual deocamdată de 600 cor. — până la 1 Iulie 1910 când se va întregi la suma de 1000 cor. — solvabil din darea de cult bisericească, cuartir în edificiul școlii și lemne de foc.

2. Nădăștia-superioară, salariu 600 cor. solvabil, — până la regularizarea după lege a salariului, — din darea cultului bisericesc, cuartir liber și lemne pentru foc. Învățătorul instituit la unul din aceste posturi va avea să propună religia, să țină școală de repetiție, să conducă în Dumineci și sărbători școlarii la biserică și să cânte cu ei răspunsurile liturgiei.

Cuincuenalele li se compută numai după 5 ani de serviciu neîntrerupt la aceste școli.

Concurenții au a-și așterne cererile instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul sus indicat, îndatorați fiind a se prezenta înainte de alegere în v'ro Duminecă sau sărbătoare la biserică din comuna respectivă spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Hunedoara, la 30 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. al Hunedoarei în conțelegere cu comitetele parohiale.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

Ad Nr. pp. 1012/908. [228] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele confesionale din comunele: Bărai, Bedeciu, Bontida, Călatamare, Calățele, Calian, Cojocna, Finciu, Gherofidingau, Giureuța, Mănașturul-rom., Mănașturul-ug., Mociu și Muntele rece, prin aceasta să scrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.”

Emolumentele pentru fiecare post sunt: 600 cor. salariu din repartitie dela popor, cuartir liber în edificiul școlii, grădina de legumi și lemne de foc.

Concurenții au a-și așterne în termenul sus indicat subsemnatului oficiu suplimentele instruite în sensul normelor în vigoare și a să prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic, având aleși a instrui atât pe elevii de toate zilele cât și pe cei de repetiție în cântările bisericești liturgice și a cânta cu ei în cor în zile de Dumineci și sărbători.

Cluj, la 28 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-ort. al Clujului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Tuliu Roșescu
protopresb.

Nr. 556/908. [229] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a posturilor învățătoresci în comunele mai jos însemnate, să publice concurs cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român” și anume:

a) În tractul Dobrei:

1. Bătrâna, salariu 600 cor., cuartir și lemne.

2. Rădulești, salariu 600 cor., cuartir și lemne.

3. Lăpugiu inferior și filia Ohaba, post de învățător ambulant, salariu 600 cor., cuartir și lemne.

b) În tractul Devei:

1. Leșnic, salariu 600 cor., cuartir și lemne, și

2. Sântohalm, salariu 600 cor., cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi să înainteze cererile concursuale provăzute cu documentele necesare subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Cei aleși vor avea să instrueze și elevii din școala de repetiție, și să cânte în biserică.

Dobra, la 28 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. român al tractelor Dobra și Deva, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Iosif Morariu
protop. și adm. protop.

Nr. 694/908. [226] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a posturilor de învățători, din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul Branului, să scrie concurs cu termen de 15 zile, dela prima publicare în „Telegraful Român.”

1. Fundata, cu salariu de 600 cor., cuartir în natură.

2. Holbav, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină în natură

3. Măgura, salariu 600 cor., cuartir în natură, 12 cor. relut de grădină și trei stângini de lemne, din cari se va încălzi și școala.

4. Moeciul superior, salariu 600 cor., cuartir și grădină în natură și 2 stângini de lemne.

Cuincuenalele să compută la toate aceste posturi, numai după instituirea definitivă la aceste școli, anii serviți la alte școli nu se consideră.

Cei aleși sunt datori a prevedea învățământul în școala de repetiție, a conduce grădina de pomărit și a cânta cu copii în Dumineci și sărbători la liturgie. Învățătorul din Măgura va avea să provadă și cantoratul.

Concurenții au a-și așterne petițiile lor instruite în ordine, în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral și înainte de alegere să se prezinte poporului în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Zărnești în 25 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Hamsea
protopop.

Recomandă cu prețuri cunoscute de ieftine

Carol Niedermaier

pălărier

33 strada Cîsnădiei 33

„La pălăria roșie”.

Pălării

păroase pentru preoți rom. à cor. 8.— și extrafine à cor. 9-60, cu formă foarte frumoasă, care e foarte apreciată, ușoară, cu peri scurți, căci numai atunci e frumoasă și durabilă.

Pălării

netede, pentru preoți rom., cu margine mai lată ca la cele de sus, din păr de iepure, à cor. 8.— și cor. 6.—.

(234) 1—6

APĂ MINERALĂ PHÖNIX
DIN BUZIĂS**Arată un rezultat frapant la suferințe de rărunchi și beșică.**

Plăcută, puțin acrie, bogată în acid carbonic, lipsită de fier.

Ca apă de masă extraordinar de recreatoare.

Vindecă, împrospetează.

Recomandată de medici.

Folosită la cură a dovedit efecte excelente la morburile de rărunchi și beșică, la catar cronic de rărunchi, peatră, precum și la catarale ale secrețiunii. — Prospekte trimite la cerere administrația

Direcțiunii băilor lui CARL ALBRECHT în Buziasfürdő.

(286) 74—100

Cea mai renumită bere

din

fabrica de bere alui Anton Dreher A. G.

în Köbánya (Steinbruch)

se recomandă cu înzistență P. T. Public.

Se poate procura în cele mai bune prăvălii.

Depositul principal se află la

M. Samuel Rubinstein,

[76] 86—

Sibiiu — Nagyszeben.

Săpun de lapte de lilie**Steckenpferd.****Cel mai bun săpun pentru piele.**

[69] 23—40

Dela Librăria arhidiecezană Sibiiu

se pot procura următoarele tipărituri școlare:

Date statistice pentru senatul școlar, coala	—10	Protocol de prim're, coala	—06
Date statistice școlare, coala	—06	" " " 25 coale leg.	2-20
Conspect despre salariul solvit de comuna bisericească, coala	—06	" " " 50 " "	4-50
Foaie de emolumente, coala	—06	" " " clasificății coala	—06
Protocol de venit, coala	—06	" " " 15 coale leg.	1-40
Date statistice școlare pentru protopresbiteri A.: În general	—12	" " " 20 " "	1-80
Date statistice școlare pentru protopresbiteri B.: În special	—12	" " " 25 " "	2-20
		" " " 50 " "	4-50
		" " " inspecție, coala	—04
		" " " 15 coale leg.	1-10
		Cronică școlară, coala	—04
		" " " 50 coale leg.	3—

Toate aceste tipărituri sunt compuse în înțelesul legii nouă școlare.

Afară de acestea se mai pot procura dela numita librărie și următoarele cărți:

Adam I., Năzuinți, novele	1-50	Maupassant, O viață	2—
Biblioteca pentru toți 335 numeri à	—30	Payot I., Educația voinței	1-50
Brediceanu T. Vioarele, vals pentru piano	2—	Pușcariu I. cav. de, Fragmente istorice despre boerii din țara Făgărașului IV.	5-20
Caragiale, Nuvele și povestiri	1-50	Preotul Petrov, Pe urmele lui Christos, roman vol. I.	2—
" Momente	2—	Sadoveanu M., Însemnările lui Nicolai Manea	2—
" Teatru	2—	Sadoveanu M., O istorie de demult	2—
Cuza, Naționalitatea în artă	1-50	Sandu Aldea, Pe drumul Bărăganului	1-50
Dictionarul limbei române publicat de Academia română (apare în fascicule)	60—	Tabloul lui Mihai Viteazul	1-50
Dumbravă B., Haiducul	2—	Bustul lui Eminescu frumos lucrat, 22 cm. înălțime	4-60
Iosif St. O., Zorile, dramă istorică în versuri	1—	Hodoș C., Martirii	1-50
Iosif Anghel, Legenda funigieiilor, poem dramatic în versuri	1—		
Ispirescu, Poveștile unchiuș. sfântos	1-50		

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare:

Cosma M., Album de țesături și broderii naționale	16—
— Modele de cusături românești caet I.	—50
— Modele de cusături românești caet II.	1—
A. O. Maior, Biblioteca copiilor vol. I—III à	1—